

References

1. V. Onishchenko, T. Zavora, Organizational and economic aspects of modern housing policy: a regional dimension, Poltava, PoltNTU, 2011.
2. The work of the program «Affordable housing» was resumed. [Electronic resource]. – Accessed at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2353221-robotu-programi-dostupne-zitlo-vidnovili.html>.
3. TOP-5 underwater stones investing in housing construction. [Electronic resource]. – Accessed at: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodne-pravo-investiciyi/top5-pidvodnih-kameniv-investuvannya-v-budivnictvo-zhitla.html>.
4. Housing loan – Oschadbank 2018 – detailed terms, calculator, online application. [Electronic resource]. – Accessed at: <https://finsee.com/%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%82-%D0%BD%D0%B0-%D0%B6%D0%B8%D1%82%D0%BB%D0%BE-%D0%BE%D1%89%D0%B0%D0%B4%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA/>.
5. Housing loan – Credit Agricole 2018 – detailed terms, calculator, online application. [Electronic resource]. – Accessed at: <https://finsee.com/%D0%BA%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%82-%D0%BD%D0%B0-%D0%B6%D0%B8%D1%82%D0%BB%D0%BE-credit-agricole/>
6. L. Svistun, Y. Dovgal, Mortgage lending in Ukraine: current problems and development factors, PoltNTU, Poltava, 2014.

УДК 658.26:620.98:330.332.5

Девадзе Анзор Хемидович,

*Батумський державний університет імені Шота Руставелі,
кандидат економічних наук, професор, керівник департаменту туризму, дійсний член
академії наук бізнесу в Грузії*

Катамадзе Давід,

*Батумський державний університет імені Шота Руставелі,
кандидат економічних наук, професор,*

Чичуліна Ксенія Вікторівна

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка
кандидат технічних наук, доцент,*

ПРИНЦИПИ ФІНАНСУВАННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ ЗАХОДІВ В УКРАЇНІ

На основі проведених досліджень [1] найбільш прийнятним рішенням, що надасть можливість поліпшення ситуації у сфері енергоспоживання є залучення до співпраці енергосервісної компанії (ЕСКО). Це можливо на підставі укладеного енергосервісного контракту (ЕСК). Головна перевага пропонованої концепції полягає в заощадженні (економії) коштів замовника, оскільки впровадження енергоощадних заходів здійснюється коштами самої ЕСКО. Детально розглянемо суть енергосервісних компаній (ЕСКО). Такі компанії можуть надавати широкий спектр енергетичних послуг, зокрема розробляти і впроваджувати енергозберігаючі та енергоефективні проекти, проекти електро- та теплогенерації, а також встановлювати різне енергетичне обладнання. Такі послуги ЕСКО можуть надавати власним коштом або шляхом

залучення коштів третіх сторін. Досить часто компанії-замовники оплачують послуги ЕСКО за рахунок заощадженої енергії, проте можливі і інші джерела фінансування.

Загалом про аналізуємо сутність поняття «енергосервіс». Відповідно до [2] це комплекс технічних та організаційних енергозберігаючих (енергоефективних) та інших заходів, спрямованих на скорочення замовником енергосервісу споживання та/або витрат на оплату паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг порівняно із споживанням (витратами) за відсутності таких заходів. Суть концепції енергосервісу полягає в тому, що енергоефективні заходи в будівлях бюджетних установ (шкіл, дитячих садочків, лікарень, університетів тощо) впроваджуються приватними інвесторами – енергосервісними компаніями (ЕСКО), а оплата здійснюється виключно за рахунок економії (скорочення витрат на споживання комунальних послуг та енергоносіїв), досягнутої в результаті здійснення енергоефективних заходів.

Таблиця 1

Учасники енергосервісних контрактів та їх призначення

№ за/п	Учасник	Призначення
1	Ініціатор	орган державної або виконавчої влади, який має право розподіляти бюджетні асигнування (якщо мова йде про енергозаощадження та підвищення енергетичної ефективності в бюджетній сфері).
2	Замовник	підприємство або бюджетна організація, яка замовляє певну якість послуги (комфортний температурний і вологісний режими, можливість користуватися холодною водою, електрикою тощо), а не певну кількість того чи іншого ресурсу.
3	Виконавець	організація, що надає енергосервісну послугу.
4	Інвестор	банк, який надає Виконавцю послуги із забезпечення додатковим обсягом грошових коштів.
5	Споживач	групи людей, що користуються досягнутими в процесі виконання своїх безпосередніх обов'язків поліпшеннями (у закладах освіти – співробітники та школярі (студенти), у медичних установах – співробітники та хворі, у дошкільних закладах – співробітники та діти тощо).
6	Експерт	незалежна організація, яка виконує роль спостерігача за чітким дотриманням усіма сторонами умов контракту.

Детально розглянемо принципи фінансування енергозберігаючих заходів в Україні. А саме дію енергосервісних компаній на умовах укладеного зі споживачем енергосервісного контракту. Відповідно до такого контракту (договору) енергосервісна компанія реалізує енергоефективні проекти за власні кошти. Предметом енергосервісного контракту є здійснення виконавцем дій, спрямованих на енергозбереження та підвищення енергетичної ефективності використання енергетичних ресурсів замовником. Завдання, які вирішуються в процесі здійснення енергосервісних контрактів: отримання визначених у контракті програмно-цільових показників економії енергоресурсів при їх виробництві, передачі та споживанні; досягнення певного рівня комфорту при оптимальному споживанні енергоресурсів.

При реалізації першого завдання енергосервісна компанія укладає контракт, інвестує свої кошти і отримує відсоток від отриманої економії, в тому числі і з бюджетних коштів, призначених для оплати енергоресурсів. При цьому енергосервісна компанія не займається управлінням, виробництвом і обслуговуванням будинків і споруд. Для вирішення другого завдання енергосервісна компанія повністю бере на себе право управління нерухомістю та здійснює функцію енергозбереження [1].

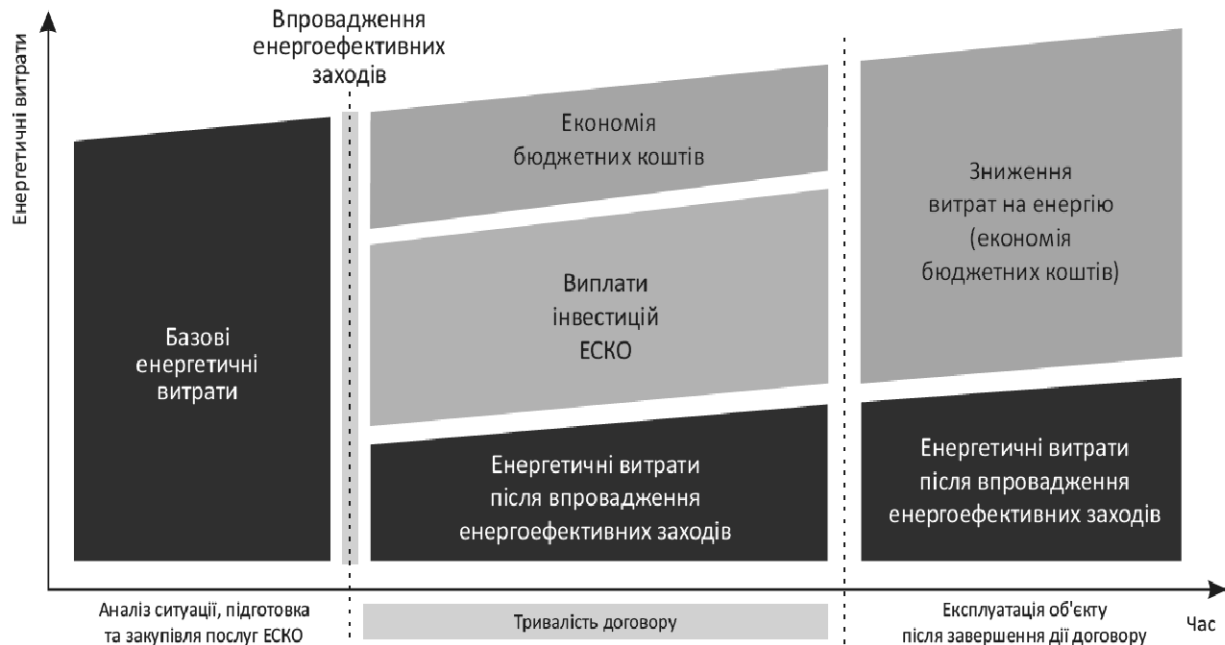

Рис. 1. Інвестиції та розподіл грошових потоків за механізмом енергосервісу

Згідно із законодавством України, енергосервісні договори можуть укладатись на строк до 15 років. Протягом дії такого договору розмір витрат бюджетної установи на оплату паливно-енергетичних ресурсів та житлово-комунальних послуг не змінюється. Одночасно, комфорт від перебування у термомодернізованих будівлях значно зростає одразу після реалізації енергоефективних заходів, тобто ще на початку дії договору. Під час дії енергосервісного договору замовник енергосервісу може отримувати вигоду у вигляді відсотка від досягнутої економії (зазвичай 10-20%), а після завершення договору енергетичні витрати на утримання будівлі бюджетної установи значно знижуються. Окремим питанням є забезпечення фінансування енергоефективних заходів можуть бути як власні кошти енергосервісної компанії, так і кошти, залучені за рахунок кредитів банків чи інших фінансових установ, грантів чи проектів міжнародної технічної допомоги. В світі також існують моделі, де фінансування енергоефективних заходів здійснюється самим замовником. Від ЕСКО, в свою чергу, вимагається гарантія досягнення погодженого рівня економії енергетичних витрат, а також управління поліпшеннями (встановленими в ході енергосервісу енергоефективним обладнанням, устаткуванням, матеріалами тощо). Однак, зважаючи на українські реалії браку фахівців та коштів бюджетів на впровадження енергоефективних заходів в об'єктах бюджетної сфери, головною перевагою механізму енергосервісу є саме перекладання фінансових ризиків (та пошуку інвестицій на енергоефективний проект) на ЕСКО [3].

Література

1. Самойленко І. Енергосервісний контракт як форма розвитку державно-приватного партнерства / І. Самойленко // Економічний дискурс. Міжнародний науковий журнал. – 2016. – Випуск 2. – С. 54-63.
2. Енергосервіс // Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://saee.gov.ua/uk/content/energoserbis_1
3. Енергосервісні контракти – ефективний інструмент фінансування енергоефективних проєктів: посібник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/282/Guideline_-_ESCO.pdf

УДК 336

Дубровін Олександр Віталійович,

*Державний вищий навчальний заклад «Університет банківської справи»,
аспірант*

ПРОБЛЕМА НАЯВНОСТІ ВИСОКОЇ ЧАСТКИ НЕПРАЦЮЮЧИХ (ПРОБЛЕМНИХ) КРЕДИТІВ ЯК ОСНОВНА ЗАГРОЗА БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРУ УКРАЇНИ

При переході вітчизняної банківської системи на міжнародну практику визначення непрацюючих кредитів, виданих банками, і запровадження регулятором (НБУ) нових вимог до оцінки розміру кредитного ризику з активних банківських операцій дозволили реально оцінити їх рівень. У відповідності до Базельських принципів банківського нагляду, які вимагають здійснення оцінки кредитного ризику на основі поняття очікуваних збитків, Національний банк з березня 2017р. почав щомісячно публікувати статистику проблемних кредитів, яка сформована відповідно до Постанови Правління НБУ № 351 від 30.06.2016р. «Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» [1]. Цим Положенням чітко визначено перелік видів активних операцій, по яких визначається кредитний ризик: кредити надані юридичним і фізичним особам, кредити та вимоги до банків, фінансова дебіторська заборгованість, дебіторська заборгованість за господарськими операціями, цінні папери та похідні фінансові активи. Відповідно до цієї постанови, у разі визначення активу за певним боржником як непрацюючого, усі інші активи боржника також визнаються непрацюючими. Однак, винятком є кредити, що оцінюються на груповій основі, їхня оцінка не залежить від оцінок за певним контрагентом, яка здійснена на індивідуальній основі. В розрізі країн, найбільш повним джерелом статистичних даних за NPL («непрацюючі кредити») є Індикатори фінансової стійкості МВФ(FSI).

МВФ визнає NPL тоді, коли:

- платіж за кредитом (тіло кредиту та проценти) є простроченим терміном > 90днів;
- процентні платежі рівносильні процентам за > 90 днів, платежі капіталізовані рефінансовані або пролонговані;
- кредити з прострочкою < 90 днів, які визнаються як непрацюючі відповідно до національних норм банківського нагляду.